

IGAZSÁGÜGYI MINISZTERIUM

Igazságügyi Felügyeleti Főosztály

Iktatószám: XX-IFFO/875/3 /2020

Vig Marianna asszony részére,

kmt+request-14303-ac77aab9@kimittud.org

Tárgy: Tájékoztatás az „Addiktológus szakvizsgával rendelkező igazságügyi elmeorvos szakértő” tárgyban érkezett megkeresésével összefüggésben

Tisztelt Asszonyom!

Mindenekelőtt tájékoztatom, hogy az Ön által feltett kérdések nem minősülnek az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 21. alcíme szerinti közérdekű adat megismerése iránti igénynek. Azok ugyanis nem az Infotv. 3. § 5. pontja szerinti közérdekű adatra – azaz az Igazságügyi Minisztérium kezelésében lévő és tevékenységére vonatkozó vagy közfeladatának ellátásával összefüggésben keletkezett rögzített információra vagy ismeretre – vonatkoznak, hanem jogszabályok értelmezésére és azok szakmai tartalmának ismertetésére irányulnak.

Felhívnam a figyelmét arra, hogy az Igazságügyi Minisztériumnak a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény értelmében nincs lehetősége konkrét ügyben állásfoglalás, valamint jogértelmezés adására. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján továbbá az Igazságügyi Minisztérium válasza jogi kötelező erővel nem rendelkezhet, arra hatósági vagy bírósági eljárásban hivatkozni nem lehetséges. Az igazságügyi miniszternek – és az általa vezetett tárcának – a fentiekre tekintettel a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 94/2018. (V. 22.) Korm. rendelet szerinti feladatköréből adódóan csak arra van módja, hogy általános tájékoztatást adjon a megkeresésben érintett jogterületre, kérdésekre vonatkozó hatályos jogszabályokról.

A fentiek alapján „Igazságügyi elmeorvos szakértő” tárgyban érkezett megkeresését, köszönettel kézhez vettem, azzal összefüggésben - az Ön által feltett kérdéseket is feltüntetve - az alábbiakról tájékoztatom.

„1.) Addiktológia szakvizsgával rendelkező igazságügyi elmeorvos szakértő minden esetben tud választ adni kábítószer fogyasztás/függőség kérdéskörében vagy kell lennie a kábítószer fogyasztás/függőség kérdésköréhez bizonyos tapasztalatnak?”

Mindenekelőtt fontos elhatárolni egymástól a kábítószer fogyasztás és a kábítószer függőség szakértői vizsgálatát.

A kábítószer fogyasztás szakértői vizsgálatát végző igazságügyi orvostan szakterületre bejegyzett szakértőnek az igazságügyi szakértői szakterületekről, valamint az azokhoz kapcsolódó képesítési és egyéb szakmai feltételekről szóló 9/2006. (II. 27.) IM rendelet (a továbbiakban: Iszr.) 2. mellékletének 17. pontja alapján általános orvos képesítéssel, továbbá igazságügyi orvostan szakvizsgával kell rendelkeznie, képesítési feltételként egyéb szakvizsga meglétét nem írja elő az

Iszr. e szakterület vonatkozásában. Fentiekén túl *az igazságügyi szakértői működésről* szóló 31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet (a továbbiakban: Működési rendelet) sem tartalmaz rendelkezéseket arra vonatkozóan, hogy az igazságügyi orvostan szakterületre bejegyzett szakértőnek addiktológia szakvizsgával is rendelkeznie kellene a kábítószer, pszichotróp anyag és más bódulateltető szer okozta befolyásoltság vizsgálata esetén. Szakkonzultáns bevonását azonban lehetővé teszi a Működési rendelet, ezért szükség esetén addiktológia szakvizsgával rendelkező személyt is igénybe vehet a szakvélemény elkészítéséhez.

Tájékoztatom továbbá, hogy a kábítószer függőség szakértői vizsgálatát végző igazságügyi pszichiátria szakterületre bejegyzett szakértőnek az Iszr. 2. mellékletének 18. pontja alapján általános orvos képesítéssel, továbbá igazságügyi pszichiátria (igazságügyi elmeorvostan) szakvizsgával kell rendelkeznie, az Iszr. további szakvizsga megszerzését nem teszi kötelezővé. Fentiekén túl a Működési rendelet sem írja elő, hogy az igazságügyi pszichiátria szakterületre bejegyzett szakértőnek kábítószer függőség vizsgálata esetén addiktológia szakvizsgával is kellene rendelkeznie. A korábbiakban már említett módon azonban addiktológia szakvizsgával rendelkező szakkonzultáns bevonása itt is lehetséges.

Fentiekén túl tájékoztatom, hogy addiktológia szakterület sem szerepel az Iszr.-ben a névjegyzékbe bejegyezhető szakterületek között, valamint addiktológia szakvizsga sincs előírva képesítési feltételként egyetlen szakterület vonatkozásában sem.

Mindezek alapján a hatályos jogszabályok a kábítószer fogyasztás és a kábítószer függőség igazságügyi szakértői vizsgálata tekintetében se addiktológia szakvizsgát, se kábítószer fogyasztás/függőség kérdésköréhez kapcsolódó gyakorlat meglétét nem írják elő.

Mindazonáltal felhívom szíves figyelmét, hogy az addiktológia szakvizsga egészségügyi felsőfokú szakirányú szakképesítésnek minősül, amely szakképesítés képzési követelményei tekintetében *az egészségügyi felsőfokú szakirányú szakképesítés megszerzéséről* szóló 22/2012. (IX. 14.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet) 3. számú melléklete alapján alkohol és drogbetegekkel kapcsolatos gyakorlati tapasztalat megszerzése is előírásra kerül.

Egyebekben a kérdés megválaszolása érdekében javaslom az illetékes szaktárcának, az Emberi Erőforrások Minisztériumának a megkeresését.

„2.) Addiktológiai szakvizsgával rendelkező igazságügyi elmeorvos szakértőnek konkrét jogszabályok alapján kell elvégeznie a kábítószerfogyasztásra/függőségre vonatkozó vizsgálatot?”

Az igazságügyi szakértők működését – a szakterület ágazati jogszabályainak rendelkezései, továbbá nem jogszabályi szinten rögzített szabályzói mellett – *az igazságügyi szakértői működésről* szóló 31/2008. (XII. 31.) IRM rendelet (a továbbiakban: Működési rendelet) szabályozza, amely tartalmazza a személy szakértői vizsgálatára vonatkozó szabályokat, illetve az egyes szakkérdésekben alkalmazandó szakértői vizsgálatok típusát és azok részletszabályait is.

A Működési rendelet I. fejezetében (ÁLTALÁNOS RENDELKEZÉSEK) általános jelleggel kerülnek megfogalmazásra az igazságügyi szakértői működés szabályai. A Működési rendelet II. fejezetében (AZ EGYES VIZSGÁLATOKRA VONATKOZÓ ELTÉRŐ SZABÁLYOK) ugyanakkor részletesen, de nem kimerítő jellegűen meghatározásra kerülnek olyan tipikus, egyes szakterülethez kapcsolódó szakkérdések, melyek esetében az adott szakterületen tevékenykedő igazságügyi szakértői vizsgálat alkalmazására kell sort keríteni, a hivatkozott bírósági eljárásban felmerült szakkérdések azonban a Működési rendeletben nem kerülnek felsorolásra.

Amennyiben a szakkérdést a Működési rendelet II. fejezete tartalmazza, abban az esetben az adott szakterületen tevékenykedő igazságügyi szakértői vizsgálatot kell lefolytatnia erre az igazságügyi szakterületre bejegyzett szakértőnek, míg ilyen vizsgálat lefolytatására más szakterületre bejegyzett szakértő nem jogosult. A Működési rendelet általános jelleggel mondja tehát ki, hogy az adott szakterületen tevékenykedő igazságügyi szakértő a szakértői névjegyzékben történt bejegyzésének ideje alatt milyen, a szakterülethez kapcsolódó szakkérdések megválaszolására jogosult. Az adott szakterületen tevékenykedő igazságügyi szakértőhöz intézett kérdések konkrét megfogalmazása ugyanakkor a kirendelő hatóság vagy a megbízó hatáskörébe tartozik.

A kábítószer fogyasztás szakértői vizsgálatánál a Működési rendelet 16/A. §-a és 21. §-a szolgál iránymutatásul. A Működési rendelet 16/A. § (1) bekezdés c) pontja értelmében, ha a **szakkérdés a 21. § (1) és (2) bekezdésben foglaltak megítélésére irányul, igazságügyi orvostani szakértői vizsgálatot kell végezni.** A Működési rendelet 16/A. § (4) bekezdése szerint az (1) bekezdésben megjelölt szakkérdések esetében **az igazságügyi orvostani szakértői vizsgálat elvégzése mellett más, az esetlegesen felmerülő és igazságügyi orvostani vizsgálatokkal meg nem válaszolható klinikai szakkérdésnek megfelelő szakértői vizsgálatnak is helye van.** A Működési rendelet 16/A. § (4) bekezdése szerint továbbá a (4) bekezdésben megjelölt klinikai szakkérdés vizsgálatát - a kirendelő rendelkezésének megfelelően - szakkonzultáns is elvégezheti. **A Működési rendelet 21. §-a rendelkezik az alkohol, kábítószer, pszichotróp anyag és más bódulatkeltő szer okozta befolyásoltság vizsgálatának szabályairól.** A Működési rendelet 21. § (1) bekezdése alapján vérnek, vizeletnek vagy egyéb biológiai anyagnak alkohol, kábítószer, pszichotróp anyag vagy más bódulatkeltő szer tartalmára irányuló vizsgálata során a szakértőnek értékelnie kell, hogy a vizsgálat alá vont személy a mintavételt megelőzően mely időpontban fogyasztott alkoholt, kábítószert, pszichotróp anyagot vagy más bódulatkeltő szert. A Működési rendelet 21. § (2) bekezdése szerint alkohol, kábítószer, pszichotróp anyag vagy más bódulatkeltő szer fogyasztásának megállapítása esetén a szakértő – a laboratóriumi vizsgálati eredményre figyelemmel – valószínűsíti, hogy a vizsgálat alá vont személy meghatározott időpontban befolyásoltság – alkohol esetében milyen fokú befolyásoltság – állapotában lehetett. A Működési rendelet 21. §-a értelmében továbbá a szakértői vizsgálatra a Működési rendelet 5. §¹ rendelkezéseit azzal az eltéréssel kell alkalmazni, hogy a vizsgálati minta megváltozásával vagy megsemmisülésével járó vizsgálat előtt a minta jellemző adatait nem kell jegyzőkönyvbe foglalni és a vizsgálat elvégzéséhez a kirendelő szerv előzetes írásbeli hozzájárulása nem szükséges. A szakértő a vizsgálat után megmaradó mintát ellenőrzésre alkalmas módon hat hónapig megőrzi. A szakvéleményben a vizsgálati eredményeket számszerűen is fel kell tüntetni.

Tájékoztatom továbbá, hogy a **kábítószer függőség megállapítása** a Működési rendelet 17-19/A. §-ai alapján elsősorban **az elmeállapot orvosszakértői vizsgálatának elvégzésével történhet.**

A Működési rendelet 17. § (1) bekezdése szerint, ha **büntetőeljárásban** elmeállapot orvosszakértői vizsgálatára kerül sor, a vizsgálatot végző szakértők közül az egyiknek igazságügyi pszichiátria

¹ A Működési rendelet 5. § (1) bekezdése szerint a szakértőnek a rendelkezésére bocsátott vizsgálati tárgyat lehetőség szerint eredeti állapotát megőrizve, roncsolásmentes és utólag rekonstruálható módon kell megvizsgálnia. A Működési rendelet 5. § (2) bekezdése szerint továbbá ha a vizsgálat során az (1) bekezdésben foglaltak nem biztosíthatók és a vizsgált tárgy megváltozik vagy megsemmisül, annak egy részét lehetőleg az eredeti állapotban úgy kell megőrizni, hogy az azonosság, illetve a származás megállapítható legyen.

(3) Ha a vizsgálatot a (2) bekezdésben foglaltak szerint nem lehet elvégezni, a tárgy megváltozásával vagy megsemmisülésével járó vizsgálat előtt a tárgy jellemző adatait jegyzőkönyvbe kell foglalni, és a tárgyról szükség esetén fénykép- vagy videofelvételt kell készíteni, illetve azt más, a későbbi azonosításra alkalmas módon kell rögzíteni. A papír alapú fényképet, illetve a videofelvételt a szakvéleményhez csatolni kell.

(4) A (2) és (3) bekezdésben foglalt esetben a vizsgálat elvégzéséhez a szakértő köteles beszerezni a kirendelő szerv vagy megbízó előzetes írásbeli hozzájárulását. A szakvélemény előterjesztésére meghatározott határidőbe nem számít be a szakértő jelzése és a kirendelő szerv vagy megbízó írásbeli válasza között eltelt idő.

(igazságügyi elmeorvostan), a másíknak pedig igazságügyi orvostan vagy igazságügyi pszichiátria (igazságügyi elmeorvostan) képesítéssel kell rendelkeznie. A Működési rendelet 17. § (2) bekezdése szerint továbbá ha a szakkérdés annak megállapítására irányul, hogy a terhelt

a) a cselekményt az elmeműködés olyan kóros állapotában követte-e el, amely őt képtelenné tette a cselekmény következményeinek felismerésére, vagy arra, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék vagy

b) elmeműködésének kóros állapota csupán korlátozta-e a cselekmény következményeinek felismerésében, vagy abban, hogy e felismerésnek megfelelően cselekedjék,

a terhelt elmeállapotának orvosszakértői vizsgálatát kell lefolytatni, amelynek során a szakértő értékeli azt is, hogy a terhelt elmeállapotánál fogva tartani kell-e attól, hogy újabb bűncselekményt fog elkövetni.

A Működési rendelet 18. § (1) bekezdése alapján, ha **polgári eljárásban** elmeállapot orvosszakértői vizsgálatára kerül sor, a vizsgálatot végző szakértőnek igazságügyi pszichiátria (igazságügyi elmeorvostan) képesítéssel kell rendelkeznie. A Működési rendelet 18. § (2) bekezdése alapján továbbá ha a szakkérdés annak megállapítására irányul, hogy a vizsgált személynek az ügyei viteléhez szükséges belátási képessége mentális zavara miatt

a) meghatározott ügycsoportok vonatkozásában tartósan vagy időszakonként visszatérően nagymértékben csökkent vagy

b) tartósan teljes mértékben hiányzik,

elmeállapotának orvosszakértői vizsgálatát kell elvégezni.

A Működési rendelet 19. §-a alapján továbbá, ha az elmeállapot orvosszakértői vizsgálatát a kirendelő szerv hivatalbóli bizonyítás keretében rendeli el, a vizsgálatra a vizsgált személy lakóhelyén vagy tartózkodási helyén akkor kerülhet sor, ha a szakértő kérelmére a vizsgálat helye szerint illetékes rendőrkapitányság a kirendelő szerv döntése alapján a vizsgálat helyszínén biztosítja a vizsgálat zavartalan lefolytatását.

Speciális szabályok vonatkoznak a fiatalokú terhelt beszámítási és belátási képességének vizsgálatára. A Működési Rendelet 19/A. § (1) bekezdése alapján büntetőeljárás során, ha a szakkérdés tizenkettedik életévét betöltött, de a tizenegyedik életévét be nem töltött fiatalokú terhelt beszámítási és belátási képességének vizsgálata, a terhelt beszámítási képességét a 17. § szerint kell vizsgálni. A beszámítási képesség vizsgálatát követően – ha a terhelt beszámítható – a 17. § szerinti szakértő a belátási képességről is véleményt ad azzal, hogy a belátási képesség vizsgálatához a terhelt klinikai és mentálhigiéniai felnőtt- és gyermek szakpszichológiai vizsgálatát is el kell elvégezni. A Működési Rendelet 19/A. § (2) bekezdése értelmében a terhelt (1) bekezdés szerinti beszámítási és belátási képességének vizsgálatához szakkonzultánsként gyermek- és ifjúsági pszichiátriái vagy ezzel egyenértékű szakvizsgálóval rendelkező és e képesítése tekintetében az egészségügyi dolgozók működési nyilvántartásában szereplő személyt kell igénybe venni. A Működési Rendelet 19/A. § (3) bekezdése értelmében továbbá az (1) bekezdés szerinti klinikai és mentálhigiéniai felnőtt- és gyermek szakpszichológiai vizsgálatát olyan szakértő végezheti, aki klinikai és mentálhigiéniai gyermek szakpszichológusi vagy ezzel egyenértékű szakvizsgálóval rendelkezik.

A kábítószer fogyasztás/függőség szakértői vizsgálatának lefolytatására vonatkozóan egyéb, az igazságügyi szakértői tevékenység szabályozására irányuló jogszabályi előírás nincs, mindazonáltal az igazságügyi szakértők munkáját az adott szakterület vonatkozásában létező **szakértői módszertani levelek is segíthetik.** A Szaktv. 3. § (3) bekezdése alapján az igazságügyi szakértő a tevékenységét a tevékenységére irányadó szakmai szabályok megtartásával is köteles végezni, azonban a Szaktv. 47. § (4) bekezdése alapján maga a Szaktv. sem ír elő kötelezettséget a módszertani levelekben foglaltak feltétlen alkalmazására. A hatályos módszertani levélben foglaltaktól ugyanis az igazságügyi szakértő eltérhet, a módszertani levélben foglaltaktól való

eltérés esetén azonban a szakértő köteles a szakvéleményben leírni a módszertani levélben foglaltaktól történő eltérés indokait. A Szaktv. 92. §-a a módszertani levelek tekintetében továbbá azt is rögzíti, hogy a módszertani levél a kormányzati portálon történő közzétételétől a hatóság számára tájékoztatásul, a szakértőnek pedig a szakértői tevékenység ellátása során iránymutatásul szolgál.

Az igazságügyi szakértői tevékenység végzéséhez a kábítószer fogyasztás vizsgálata tekintetében az Országos Igazságügyi Toxikológiai Intézet 1/1999. számú, „A kábítószeres és pszichotróp hatású anyagok igazságügyi toxikológiai vizsgálatáról különböző humán testnedvekből, hatósági mintavételezés alapján” címen kiadott módszertani levele; a kábítószer függőség vizsgálata vonatkozásában „A kábítószer függőség véleményezésről” szóló, az Országos Igazságügyi Orvostani Intézet által kiadott 21. sz. módszertani levél szolgálhat segítségül.

A vizsgálati és terápiás eljárási rendek kidolgozásának, szerkesztésének, valamint az ezeket érintő szakmai egyeztetések lefolytatásának egységes szabályairól szóló 18/2013. (III. 5.) EMMI rendelet 6. § (1) bekezdés a) pontja alapján pedig „*az egészségügyi szakmai irányelv kidolgozásának kezdeményezésére az egészségügyért felelős miniszter jogosult*”. Mindezek alapján az egészségügyi tevékenységre vonatkozó szakmai kérdések megválaszolása érdekében javasolom az illetékes szaktárca, az Emberi Erőforrások Minisztériuma megkeresését.

„3.) Ha bíróság végzésben elrendeli, hogy vizsgálja meg az adott személyt vizelet mintavétellel egybekötve, akkor elfogadhatja-e a vizsgált személy által vitt bárhonnán származó laboreredményt, vagy kötelessége maga elvégezni a vizsgálatot? Ha senki nem látta, hogy az a vizsgált személy vizelete, amit lead vizsgálatra, mert olyan helyről származik az eredmény, ahol nincs lehetőség azt ellenőrizni, az elfogadható a szakértő számára?”

A Szaktv. 45. § (1) bekezdése szerint a szakértő kirendelés alapján, a kirendelésben foglaltaknak megfelelően járhat el. A Szaktv. 45. § (2) bekezdése szerint továbbá a kirendelésnek – többek között – tartalmaznia kell:

- azokat a kérdéseket, amelyekre a szakértőnek választ kell adnia,
- a szakértői feladat teljesítéséhez szükséges adatokat,
- a szakértő részére átadandó iratok és tárgyak megjelölését, valamint az átadás időpontját, ha pedig az átadás nem lehetséges, annak meghatározását, hogy a szakértő az iratokat és tárgyakat hol és mikor tekintheti meg,
- az átadott iratok és tárgyak kezelésére, vizsgálatára, visszaadására, részleges megváltoztatására vagy megsemmisítésére vonatkozó rendelkezéseket,
- a mintavétel elrendelését, ha a mintát a hatóság nem biztosította,
- személy vizsgálatával járó kirendelés esetén a szakkonzultáns személyéhez történő hozzájárulás beszerzésének kötelezettségét.

A Szaktv. 45. § (4) bekezdése azt is rögzíti, hogy a szakértő köteles a tudomására jutásától számított tíz napon belül – az igazságügyi szakértő öt napon belül – közölni a hatósággal – többek között – azt, ha

- a feltett kérdések megválaszolása egészben vagy részben nem tartozik azon szakismeretei körébe, amelyekben a szakértő a rá irányadó szabályok szerint jogosult eljárni,
- a szakértői tevékenységének ellátásában fontos ok akadályozza, így különösen, ha tevékenysége ellátásának vagy részvizsgálatok elvégzésének feltételei nincsenek meg, vagy más hatóság felkérésének kell eleget tennie,
- a vizsgálat elvégzéséhez más szakértő igénybevétele is szükséges,
- a feltett kérdésben kizárólag jogszabályban meghatározott szervezet jogosult szakvéleményt adni.

Mindezek alapján mintavétel elrendelése esetén az igazságügyi szakértő köteles a mintavételt maga elvégezni, vagy köteles a kirendelő hatósággal közölni azt, hogy a vizsgálat elvégzéséhez szakkonzultáns bevonása, vagy más szakértő igénybevétele szükséges. A Működési rendelet továbbá azt is rögzíti, hogy a szakértő a vizsgálat alá vont személy személyazonosságáról köteles meggyőződni².

Fentiekén túl a vizelet mintavétel tekintetében a 2. kérdésre adott válaszban hivatkozott, az Országos Igazságügyi Toxikológiai Intézet 1/1999. számú, „**A kábítószeres és pszichotróp hatású anyagok igazságügyi toxikológiai vizsgálatáról különböző humán testnedvekből, hatósági mintavételezés alapján**” címen kiadott módszertani levélben foglaltak lehetnek szakmai szabályként irányadóak.

„4.) Ha a vizsgált személy 10 éve marihuána fogyasztó, akkor lehetséges, hogy ezt az addiktológia szakvizsgával rendelkező Igazságügyi elmeorvos nem tudja kiszűrni? Mi a magyarázat erre?”

Az igazságügyi szakértői tevékenység végzésére való jogosultság terjedelmét az igazságügyi szakértői névjegyzékbe bejegyzett szakterület adja. A Szaktv. 5. § (1) bekezdése alapján igazságügyi szakértői tevékenység végzését a névjegyzéket vezető hatóság – a névjegyzékbe, meghatározott szakterületre történő felvétel útján – kérelemre engedélyezi a jogszabályban meghatározott feltételekkel és eljárásban. Az jogosult tehát igazságügyi szakértői tevékenység végzésére, aki az igazságügyi szakértői névjegyzékben szerepel, és **azon a szakterületen jogosult eljárni, amelyen a névjegyzékbe bejegyzésre került.**

A Minisztérium az igazságügyi szakértői névjegyzéket vezető hatóságként az egyes igazságügyi szakértők esetében azt vizsgálhatja, hogy megfelelnek-e a névjegyzékbe vétel feltételeinek, nem áll-e fenn velük szemben kizáró ok, valamint, hogy a szakértők eleget tettek-e a hatósági kirendeléseknek. **A Minisztérium hatásköre ugyanakkor nem terjed ki az igazságügyi szakértők hatósági, bírósági eljárásban való közreműködésének (pl.: szakértői vizsgálat, szakvélemény) a felülvizsgálatára.** A Minisztérium továbbá nem rendelkezik adatokkal arra vonatkozóan sem, hogy a kábítószer fogyasztás/függőség vizsgálatát végző szakértők a gyakorlatban milyen esetekben képesek a kábítószer fogyasztás/függőség fennállását megállapítani.

Az igazságügyi szakértők által benyújtott szakvélemények, megalapozottságáról, elfogadásáról a kirendelő szervek (hatóság, bíróság) jogosultak dönteni. A szakvéleményekkel szembeni kifogásait a közigazgatási hatósági eljárás és a peres eljárás szakaszaiban több módon is kifejezheti (pl.: kérheti a szakvélemény kiegészítését, új szakértő kirendelését, a szakvélemény tartalmát fellebbezésben kifogásolhatja). **Így Önnek is elsődlegesen a folyamatban lévő bírósági eljárásban van lehetősége a szakvélemények kiegészítését vagy másik igazságügyi szakértő (szakértői testület) kirendelését kérni.** Felhívom figyelmét ugyanakkor, hogy amennyiben a bíróság már jogerősen döntött az ügyben, azaz a szakvéleményt jogerős ítéletében elfogadta és döntését arra alapozta, a továbbiakban nincsen lehetőség arra (a bíróságok függetlenségének elve tiszteletben tartása okán), hogy az ítéletben rögzített szakvéleményt – a rendkívüli perorvoslatokon kívül, amelynek lefolytatására szintén csak a bíróság jogosult – bármely más szerv szakmai szempontból felülvizsgálhassa, hiszen ezáltal a szerv eljárása – amennyiben megkérdőjelezné az ítélet megalapozottságát – sértené a bíróság függetlenségét.

² A Működési rendelet 7. §-a szerint, ha a szakértő a vizsgálat alá vont személyt személyesen nem ismeri, a vizsgálat lefolytatásához köteles a vizsgálat alá vont személy személyazonosságáról a személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványból meggyőződni, ilyen igazolvány hiányában pedig a vizsgálat alá vont személyről – hozzájárulásával – fényképfelvételt készíteni és azt az ügy iratai között megőrizni. Ellenkező esetben a szakértő értesíti a kirendelő szervet arról, hogy a vizsgálat nem folytatható le.

„5.) A szakértői díjjegyzéket mi alapján kell megállapítani? Ez minden szakértőnél más?”

Az igazságügyi szakértők díjazására vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket a Szaktv. és az igazságügyi szakértők díjazásáról szóló 3/1986. (II. 21.) IM rendelet (a továbbiakban: Díjrendelet) tartalmazza.

A Szaktv. 3. § (2) bekezdése kimondja, hogy az igazságügyi szakértő a szakértői tevékenységéért szakértői díjra jogosult. A Szaktv. 49. §-a alapján **azokban az ügyekben, amelyekben a hatóság hivatalból folytat le bizonyítást, vagy a bizonyítás hivatalból történő elrendelésének is helye lenne, az egyes vizsgálatok elvégzéséért felszámítható díjat** (munkadíjat és költségeket, ezen belül különösen az egy órára felszámítható munkadíj összegét, a tételes munkadíj összegét; tételes költségelszámolás hiányában a felszámítható költségátalány mértékét) **az igazságügyért felelős miniszter rendeletben (Díjrendelet) határozza meg. Míg az ezeken kívüli ügyekben az igazságügyi szakértő a díjjegyzékével érvényesíteni kívánt díjat maga állapítja meg.** Ebben az esetben az igazságügyi szakértő köteles a díjjegyzékével érvényesíteni kívánt díján belül az egy órára eső munkadíja összegét, illetve tételes munkadíját megállapítani, a költségeit tételesen, számlával alátámasztottan igazolni vagy megjelölni a Díjrendelet szerinti költségátalány mértékét. A szakértői kirendelésnek tartalmaznia kell, hogy a szakértő díjjegyzékét a Díjrendelet alapján vagy annak mellőzésével kell megállapítani [Szaktv. 45. § (2) bekezdés d) pontja].

A Díjrendelet alapján az igazságügyi szakértők által a díjjegyzékben meghatározható szakértői díj az alábbiak szerint épül fel:

A Díjrendelet 1. § (1) bekezdése alapján az igazságügyi szakértőt szakértői tevékenységéért munkadíj és költségterítés illeti meg.

A Díjrendelet 2. § (1) bekezdése értelmében a szakértő részére az I. számú mellékletben meghatározott *munkadíjat* kell megállapítani. A Díjrendelet lehetőséget biztosít továbbá arra, hogy kivételes esetben az I. számú mellékletben meghatározottnál magasabb összegű munkadíj is megállapításra kerülhessen, ha az igazságügyi szakértő tevékenysége hosszabb tudományos vizsgálódást igényel, az igazságügyi szakértő egyesített szakvéleményt ad, a szakvélemény elkészítéséhez szükséges vizsgálatot a kirendelés szerint hétfvégén, ünnepnapon vagy 18-06 óra között kell elvégezni, vagy ha a munkadíj felemelése egyéb fontos okból indokolt. A kivételes munkadíj felső határa az alapdíj két és félszerese lehet [Díjrendelet 2. § (2) bekezdés]. Ezen kívül az orvos és pszichológus szakértőt a Díjrendelet I. számú melléklet 1-3., 5-8. és 21-22. pontjában meghatározott szakértői tevékenységért az ott megjelölt díjon felül az irattanulmányozással eltöltött időre a bírósági tárgyaláson kívüli szakértői tevékenységre megállapított óradíj illeti meg, ami a Díjrendelet I. számú melléklet 91. pontja alapján 4.000 Ft megkezdett óránként. A Díjrendelet 2. § (7) bekezdése szerint továbbá az élő személy helyszíni vizsgálatát végző szakértőket, valamint a helyszíni vizsgálatnál közreműködő jegyzőkönyvvezetőt - a pszichiátriai betegek intézeti gyógykezelésével kapcsolatos nemperes eljárásban végzett helyszíni vizsgálat kivételével - személyenként a Díjrendelet I. mellékletében meghatározott alapdíjak két és félszeresének megfelelő összegű díjazás illeti meg. Helyszíni vizsgálatnak minősül különösen a lakóhelyen, tartózkodási helyen, a fekvőbeteg-gyógyintézetben, büntetés-végrehajtási intézményben és intézetben, valamint a rendőrségi vagy katonai fogdában végzett vizsgálat. Az igazságügyi szakértő ezen túlmenően a szakvélemény elkészítése érdekében történt utazással eltöltött megkezdett órára az I. számú melléklet 91. pontjában meghatározott óradíj (4.000 Ft) 50%-át is elszámolhatja díjjegyzékében [Díjrendelet 2. § (3) bekezdés].

Az igazságügyi szakértő a munkadíj mellett jelenléti díjra is jogosult. A *jelenléti díj* a Díjrendelet I. számú melléklet 93. pontja alapján 2.000 Ft megkezdett félóránként. A jelenléti díj számítására vonatkozó szabályokat a Díjrendelet 3. és 4. §-a tartalmazza azzal, hogy a tárgyalásra vonatkozó

rendeleteket megfelelően alkalmazni kell a szemlére és más olyan eljárási cselekményre is, ahol az igazságügyi szakértő jelenléte szükséges.

A Díjrendelet 6. §-a alapján a szakértői díj elemét képezi továbbá a *költségtérítés*, amelynek keretében a szakvélemény elkészítésével kapcsolatban felmerült, szükséges és igazolt kiadások számolhatóak el. Az igazságügyi szakértő a saját személygépkocsi használatáért költséget (ideértve a parkolási díjat is) akkor számíthat fel, ha a kirendelő ahhoz előzetesen hozzájárult. Az utazási költségtérítést a gépjárműre vonatkozóan meghatározott üzemanyagnorma figyelembevételével a ténylegesen megtett oda-vissza útra a távolság kilométerben kifejezett mennyisége és az állami adóhatóság által közzétett hivatalos üzemanyagár szorzata szerint kell megállapítani.

Az igazságügyi szakértő számlával nem igazolható, de szükségszerűen felmerülő költségeinek (posta, telefon, irodaszer stb.) fedezésére költségátalányt kell megállapítani. A költségátalány az igazságügyi szakértő munkadíjának 35%-a, de legfeljebb százezer forint lehet [Díjrendelet 10. § (1) bekezdés].

A fent bemutatott jogszabályi rendelkezésekből látható, hogy azokban az ügyekben, amelyekben a hatóság hivatalból folytat le bizonyítást, vagy a bizonyítás hivatalból történő elrendelésének is helye lenne, az egyes vizsgálatok elvégzéséért felszámítható díjat a Díjrendelet határozza meg. Az igazságügyi szakértő részére a Díjrendelet alapján megállapítható szakértői díj azonban több elemből áll, amely lehetőséget biztosít arra, hogy az igazságügyi szakértői tevékenységért járó díjazás az adott ügyben ténylegesen elvégzett szakértői munkához igazodhasson.

Kérem tájékoztatásom szíves elfogadását.

Budapest, 2020. március „18”.

dr. Sembery-Sugár Hajnalka
főosztályvezető

